

monetalium, ne novis & gravioribus periculis involvamur,
redeatq; labor actus in orbem: interea futurum
est paulatim et ultro subsidat valor grandiarum
monetarum, & occasio se offerat maturius delibe-
randi, & sine cuiusq; incommodo reducendi monetam
ad eum valorem, quem temporum ratio ferre
poterit, emendandi monetam meliorem. Non
enim esse inter se compatibilia reductionem &
emissionem monetae: quod hac ratio duplex ad-
minimam forte etiam triplex aut quadruplex
et sic temperanea, nec aequi bona in Regno fu-
tura sit moneta, contra Statutum D. Casimiri,
quo statuitur, quod una moneta in toto Regno debeat
haberi, & debeat esse perpetua & bona jura un-
de princeps & totus orbis.

Primi his utuntur rationibus:

I. Quod statim ut hoc ceptum fuerit poentiori sumus
in partem, unde solvimus, h. e. quod habituri sumus
bonam ac fortem monetam, qualem habuimus
ante 40 annos. De Nobilitate Polonia

receptura sit pro mercibus suis plus auri et
argenti quam hactenus recepit cum m^o suo
emolumento, puta pro lasta filioinis q̄ 120. R
emitit, Ungaricos 60. thaleros vero 100. in specie,
cum hactenus in consecuta sit 26. ungaricos et
grossos 90. thaleros vero 45. in specie.

2. Quod maona sit penuria in nationis moneta in
Regno eoz^o d^o r^o officinarum monetarum susti
non possit, sed necessitas flagitet, ut q̄tinuetur mo
netie percussio.

3. Quod recentia Gempla sint in promptu quorunda
principum Germania, qui nuper monetas suas
reduxerunt, & novas statim juxta vet^o pondus
fabricarunt, constitutis simul rerum pretijs.

4. Quod ortones Silisiaci improbae note non ita pridem
in quibusdam partibus Regni reprobati fuerint, &
inde cum comodo Regni ois evanuerint.

5. Quod similes p̄ constitutionem reducentur pre
tia rerum ad veterem estimationem & juxta
cum nova fortiore moneta proportionem, ita
futurum, ut q̄q̄ tantum emptus sit unico
(ubi eaa.) ungarico aut thalero, quantum tempore
D. Stephani emit, quantumq̄ tribus aut quinq̄

florenis omnibus emit, unde emptoribus Ungaricos
& thaleros expendentibus perinde erit, siue thalerum
36. siue 80. grossi expendant, & sic de Unuarico.

Alteri his Utuntur
rationibus.

C.

Quod iniqua sit huiusmodi reductio & valoris reprobatio,
siue in totum, siue in partem tribus de causis.
1. Quod hac ratione omnibus in unum adimitur res
sua legitime acquisita, h. e. monete pari tanta
quanta per reductionem valoris extitenti detrahitur,
quod omnia iura, tam divina quam humana vetant. 2. Quod
reprobato valore publica lege prius approbata,
populi consensu recepto, reprobatum & infringitur
publicam quasi fiduciam, in fraudem eorum qui
publicam fidem secuti sunt, quod nullo modo fieri
potest. 3. Quod reprobato valore mutatur generalis
viri mensura, siquidem nunc omnia metitur, & h. e. h. e.
viri mensura iure gentium introducta, non solum
quod ad pondus, sed et quod ad valorem, quod omnia
iura tam divina quam humana damnant, &
hic primum est Scopolus in hoc mari triplici ca-
cumine eminens, seduloque cavendus, ne in eum impingamus.
Quod ex huiusmodi reductione reprobationeque monete in-
gens & irreparabile damnum retinetur in oes civis.

C.

Quos staty hoies, nxi vero in pauper, et qui mediocri
sunt fortuna, qui potissimum ac bene oem substantia
sua inde emittant, & in extremas tandem redicantur
anostias. Emdm, ex historijs allegatum fuit,
quod aliqui p. huiusmodi reductionem & reprobatione
moneta in Gallijs alicubi circiter 30 millia paupum,
sua necata fuerint, Perinde tpe e, ac si nauis
precipitata in mare nra parte uelocum, una
cum mercibz ipsorum nauem quamlibet ancipiti
fortuna reducere conentur in portum. Qua res
quarto praeterea cum discrimine sit coniuncta
manifestum e. Proinde sic alter est scopuly, merito
in hac tempestate monetalz vitandy.

3. Quod ex hac reductione magna confusio & perturbatio
nascitur in tractibz & inter hoies rixae ac liter
judicialis infinite, eas prudenter oiam tempocum
Legislatores sumo studio praecauendas imo uisitandas
consueuerunt et in res. gseruetz concordia. Itaz
non merito tensus hic e scopuly in hoc consilio,
nam selago vitandus.

4. Quod sicut per hoies initio qdem luxationis haud
difficiliter curari rediciz p. in naalem situm
in luxatione a. moeterata non p. redici sine
periculo & acutissimis doloribz, imo curati

impossibilis; sic moneta valor diuturnus & confirmatus reduci
non potest sine gemitu populi, sine dolore & extremo pi-
cato. Proinde hac reductio non merito pro tali ha-
betur, quae fieri nec debeat nec possit.

C. Quod extrema remedia non sunt adhibenda, quae diu medici-
norum locum est, non intendendum aut tamen quamdiu em-
plasticeis & potionibus remedium afferri morbo potest,
licet lentius. Lentius sic morbi monetalis processit,
lentius et curandus, diata magis quam cotharctica.
Siquidem multi morbi diata curati sunt, cotharctica vero
per nitrem altiterunt.

D. Quod animadversum literarum perditum est, a viris doctis
tentatum eo modo reductionem, vix ac ne vix quidem
consecutum ac propositum finem atque effectum sortitum
fuisse.

Ad rationes in contrarium allatas
ista respondent.

Idem. Quod non tam facile ut existimatur, navis semel
est portam excessa, fluctibusque furentis pelagi in-
mersa reduci queat in portam, juxta illud Poetae:
Facilis descensus Averni, sed revocare gradum, superasque
evadere ad auras, Hoc opus, seu labor est.
Proinde monetam non tam facile reduci posse, in
pristinam dignitatem locum, quae facile ex eo
reflexit per varias considerationes, quae cum populi
viam impeditur, quo minus navis in portam ex-

quo solint, remeare queat, de quibus dictum est. Inde certi
finiri non potest, statim habituros nos bonam & fortem
monetam, nobilesque Polonos statim recepturos pro mer-
cibus suis plus auri & argenti quam hactenus, quia de
futuris contingentiis non est determinata veritas.

Ad E. Et dicitur in minore copia reservari, minor
moneta in Regno quam pridem. Et tamen inde sequitur quod
utandam in universam monetam perhiberem eo quod
hactenus factitatum est modo, sed sufficeret hoc casu,
defectum hunc duntaxat supplere, in quantum
summa necessitas postularer, ad expediendas mi-
nutiones solutiones, siquidem grandior summa
londæ comodis & utilibus dissolvi possunt grandiore mo-
neta ipsorum adeo Galicis & ungaricis, quam pecu-
nia minuta. Deinde non quæritur in quibusdam locis
Germania monetam huius regni minutionem pretio
deiectam, imò & abrogatam esse, dubium non est, quoniam
ea paulatim copiosior ad patrios reditura sit
larer, ac domesticæ subventura necessitati.

Ad G. Quod Empa ita se habet & nimis adhuc,
recentia, ita ut ex eorum inductione de eventu
iudicium certum fieri non possit, Deinde contrarium
Exemplum allatum est, Ex Electoratu Saxonia
ubi Seren. Elector huiusmodi reprobationem monetæ si-
militer pretiorum reductionem tentasse fertur,
sed sine effecti rei complexitate tandem deterrita.

Ad reliquos forte Germania Principes q̄ attinet, longe alia
ē istorum principum ratio, tum quo ad ipsos principes
& subditos, tum quo ad comertia in civitatibus &
ditionibus ipsorum, q̄ Regni Polonia. Quod nisi
consideranti ut cuius pateret, paulo uberius explicari
posset. Quod tamen exempla aliorum principum
in hoc negocio non facile trahi possunt in conse-
quentiam, praesertim cum de causis consiliorum
& facti circumstantiis exacte non liquet, & in gra-
vium in Historica Gallica funeta hujus rei exempla
extant, q̄ nemo scriptorum unq̄ probavit, nec q̄s s̄c̄
laborum unq̄ imitatus.

¶ Q̄d. Ortones Siliaci fuerunt moneta externa & im-
p̄ba. q̄ iure reprobari & exterminari potuit. Hic
vero avitur, de moneta domestica Regni, q̄ eodem
iure & de probari & proscribi ōpt, ut ex rationibus
sup̄is adductis constat.

¶ Ad 5. Cuius peculiari constitutione precia rerum
simul & una cum moneta reducantur ad veterem as-
simationem, quemz statim, res q̄bz indiget, eo precio
emphicantur. Cuius n. si alter eo vendere velit? Si
aut ante biennium facta pretiorum reductione ex-
perimento comprobatur q̄. Cuius iure cogetur,
(Exempli gratia) Sutor, ut minoris vendat calceos,
quam ipsi constitit corium? siq̄dem semel atq̄
iterum extorqueri poterunt invito calcei, sed brevis

opificium hoc modo debere cogitur. Idem de reliq[ui]s
Artib[us] opificib[us] & institutorib[us] Sentendum. De
dicatur q[uo]d harum rerum pro mercalium precia eade[m]
omnib[us] locis generali aliqua lege definiri nequeant.
Cum pretia pro conditione locorum & non longe
a se invicem distitorum vivunt, eor[um] magis idra[ti]b[us]
locorum relinq[ui] solent, & merito relinq[ui]antur.
Jam merces grandiores, q[ui]b[us] inter nobilitatem & cives am-
pla & copiosa negotiatio exercetur, ut se frumenta
vinos & alia merces agrestes ac sylvestres, qu[od]
pacto ad vetera pretia redci, imo qu[od] pacto ad certa,
ad h[ec] ulla omnino pretia ipsi statui poterunt?
Cum non ex arbitrio Regni, eiq[ue] incolarum, sive
Nobilium sive ignobilium, sed ab indigentia & raritatem
nationum dependeat, & sicut diversis mercium
generib[us] pro fertilitate aut sterilitate cuiusq[ue] anni
in suis regionib[us], aut alijs extraordinarijs de eis
plus anno q[uam] altero indigent, ita ratio sua indigentie
maioris et precio has merces uno q[uam] altero coemunt.
Nihil ergo ad reductionem monetae opatur constitu-
tio preciorum in mercib[us], seu reductio earum ad
veterem estimationem, cum sint res inter se sepa-
ratae, & juxta Reglam juris; Ab uno separatae
cum non possint inferri ad alteram. Relinq[ui] igitur
oportet, haec pretia temporis, & vendentium atq[ue]

mentium arbitrio, quibus naturaliter licitum est, (ut ait Iesus)
se invicem circumvenire. Et si proposita moneta re-
ductio successerit, certa quidem erit moneta reprobatio,
certum quoque damnum, quod inde in oes revertetur, in-
certissimum vero erit commodum illud, quod ex reductione
mercium sperabunt. Et erroneum est hoc modo velle
rationari: Si ungaricus reducatur ad precium du-
orum florenorum & Thalerus ad precium 36. grossor-
um receptus est nobilis solong pro lacta filivinis, quod
centum & 20. florenis mercator emit, 60. ungaricos, aut
100. Thaleros Imp. in spe. & sic plus auri & argenti,
quam si in ortonibus aut minutiore moneta Budoofensi:
120. s. innumerentur. Prima n. si vetera res, precia
qualia fuerunt tempore D. Stephani scilicet 40. adhuc annis
restitui debeant, utique non 120. s. constituendi forent,
in singulas lactas filivinis, sed 30. aut 40. circiter, ita
receptor non esset venditor, nisi 15. aut ad summum 20.
ungaricos, Thaleros vero Imp. 25. aut 33. cum grossis
10. Cum tamen Gedani hoc anno receperit loco 120. s.
ungaricos 27. & 90. grossos. Thaleros vero Imp. 45.
in specie. Deinde si ungaricus ad precium duorum flo-
& Thalerus ad 36. g. reducatur, oes statim evehentur eo
ubi plus estimantur, & postliminio in magna
Praga undecunq; vel Bogostiensis moneta, in quibusdam
Germaniae partibus nunc recepta, vel si ea in hoc Regno
publica lege reprobetur (quod tamen sine mucro prejudicio,
honoris S. R. Imperii & Regni, ac sine ulla calamitate

Paup̄um & tenuiorum fieri neq̄. Quis coeet mercato ex
trancam lastam filioinis emere 60. ungaricis, aut 100.
Galeric Imp. Quam in summa anni pro venti se
naria et ungaricis aut. 47. Gal. conseruatis. Imo
varias artes excogitabit, ut sua vel indemnitati vel
comoditati prospiciat. Tunc n. commercia sua alio transferat,
Ista in priore loco ubi emere lastus non vacat, vilescet precium
Silisimur, emptorem o muenientij, aut alias forte q̄ret,
merces, quas cum filioine pmittet, aut novas species
monetarum vel ignotas vel o satis exploratas, impor
tabit, & universam commerciorum rationem perturbabit.
Et q̄ sit quas rationes inventurus sit, ne per somnium
quidem adhuc visus. Ita quocunq̄ modo res cadat,
Constitutio de precijs rerum nihil opabitur, sed
reductio & reprobatio valoris monetae vel in
totum vel in parte nullis difficultatibus omnia
commercia implicabit, contentionibus & rixis oia
miscabit, locustiores depaup̄abit, mediocres ad
coestatem, tenuiores ad desperationem adioet,
Paup̄er deniq̄ fame necabit, aut e Regno abiget.
Ista paulatim Regnum habitatoribus denudabitur de
solabiturq̄ agricultura, & opificia deferentur, redditus
maonatum inuentur, & alia q̄ monetae corruptio
afferre q̄verit, oibz belli calamitatibus praviora
suo ordine succedent.
Qua cum ita se habeant, optant internuntij maiorem
Civitatum Prussiae ut ne tam graue & ar.

arduum negotium rei monetalis, de quo superiori
seculo diu multumq; deliberatum fuit, in
hiscce Comitibus aliquo modo precipitetur, sed
dilata ad tempus alteriore moneta p[er]cussione
maturiore deliberatione diligentissime expendatur,
memores illius Fülliani: Deliberandum est diu,
quod statendum semel. Ipsi vero cum in
huicce Consilijs locum non habeant, hoc saltem
rogant, ut res integra seruetur, dum Consiliarijs
Terrarum Prussiae de toto negotio, tamq[ue] ca[us]a
maxe notabili, viore Privilegij sui in terris
Prussiae deliberandi & more maiorum conferendi
cum pro Electore Brandenburgico tamq[ue]
Prussiae d[omi]ni, neve qd interim in iudicium.
Terrarum Prussiae constitatur

